

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 47

Sreda, 10. junija 1936

Leto XI

Vlada ljudske fronte v Franciji

Razmah socialistične stranke

Po usodnem razkolu v Toursu pred nekaj leti, ko se je cepila politična stranka in strokovna organizacija, so francoski socialisti šli na delo s silnim požrtvovanjem. Še pred nekaj leti je bil list »Populaire« tednik, danes je dnevnik največje stranke v Franciji in se preseli v trinadstropno palačo že te dni, kjer bo dom lista, pol. stranke, svobodnih strokovnih organizacij, ženske, mladinske in deške organizacije ter knjigarne. Ta organizirana in disciplinirana stranka je dobila po volitvah dne 26. aprila in 3. maja nalogo, da prevzame državno vodstvo francoske politike.

Leon Blum.

Novi predsednik vlade, Leon Blum, je imel minul teden govor po radiu. V tem govoru je poudaril, da je program nove vlade program ljudske fronte. Vlada bo izvršila prevzete naloge, ker to zahtevajo milijoni, ki so pomagali fronti do oblasti. Zmeda in panika bi koristili le nasprotnikom ljudske fronte. Vlada zahteva od delavcev, da se pokore zakonu. Vse zahteve se bodo izpolnile po zakoniti poti. Vsak, ki bi hotel sporna vprašanja reševati nasilno, bo to obžaloval. Vlada zahteva od svojih volilcev, da se upro perfidnim vestem, ki se širijo o delavskem gibanju, zahteva pa tudi, da se vsi združijo in enotno in z resnično voljo delujejo za podvig Francije, zakaj zmagala ljudske fronte je jamstvo za nove zmage. — Nova vlada bo delala hitro. Uvedla bo med drugim 40 urni delovni teden, plačan dopust za delavce in nameščence in še važne reforme za delavski stan. Zmagali smo, da te stvari izvedemo zakonito. Njegov govor je vplival jako blagodejno na delavstvo.

Stavkovno gibanje.

V Franciji se je prav sedaj razigral velik stavkovni val, kakor še nikdar v tako važnih trenutkih. V stavki je morda že nad milijon delavcev. Predvsem so v stavki kovinske industrije, avtobusne tovarne in ladjedelnice. Stavkajo pa tudi že delavci gostilniške, živilske in prometne industrije ter papirnice. V nekaterih krajih že stavkajo tudi plinski in električarski delavci. In kljub temu ogromnemu stavkovnemu valu vlada povsod red in mir. Stavkujoči se drže vzorne discipline. To je tudi zasluga oblasti, ki se ne vmešava v to delavsko borbo, kar tako rado dovede do nepotrebnih spopadov.

Meščansko časopisje grdi to borbo delavstva. Pripisuje ji revolucionaren

političen značaj, vendar so borbo naravnost provocirali podjetniki, ki trdovratno odklanjajo delavske zahteve ter so to priliko izrabili, da bi s pomočjo pri volitvah poražene reakcije napravili novi vladi ljudske fronte čim večje težkoče. Da je to izzivanje zlobna igra, nam pove tole dejstvo: Avgusta meseca 1935 so delodajalci nasilno znižali delavske mezde za 10 odstotkov, češ, da bodo življenjske potrebsčine pocenili. To se pa ni zgodilo, podražili so jih za 20 odstotkov. Tekstilni delavec zasluži na dan 2.40 franka za člana rodbine, kilogram kruha pa velja 1.80 franka in kosilo v ljudski kuhinji 5 frankov. Ti primeri dovolj jasno kažejo, da ima delavstvo dovolj vzroka, da se bori za boljše razmere.

Salengro izjavlja:

Notranji minister Salengro je izjavil: Stavkovno gibanje se širi. Delavstvo meni, da je zmagala ljudske fronte ugoden trenutek za doseganje boljših življenjskih pogojev. Red in mir se ne kali. Vendar pa se je položaj z novo vlado izpremenil. Program vlade popolnoma odgovarja zahtevam delavstva. Pozivljamo delavstvo, da vpošteva izpremembo, ki je nastala v političnem položaju.

Vlada bo brez obotavljanja predložila parlamentu zlasti zakone o delovnem času in zaščiti mezd in se bo potrudila, da se ti zakoni čimprej sprejmejo. Zdravi razum delavstva naj ne dela napak, ki bi otežkočale uspehe teh nalog, ki jih delavstvo sme s pravico pričakovati.

Poslanske delegacije ljudske fronte same so ugotovile, da fašistične or-

ganizacije izzivajo in provocirajo delavstvo in da se delavstvo doslej ni dalo izzvati.

Delavstvo je zasedlo tovarne.

Delavske strokovne organizacije izrecno izjavljajo, da ima stavkovno gibanje le gospodarsko ozadje, torej ne političnega ali sicer revolucionarnega, ker nočejo delati težkoč vladi ljudske fronte, ki je itak le vršilka ljudske fronte, torej tudi delavstva. Da pa ne zapuste delavnic, je vzrok, ker bi si potem delodajalci lažje pomagali z nezaposlenimi ali stavkokaži.

Zavedno francosko delavstvo, ki ima izredno veliko inteligenco, ve da namerava reakcija izigrati uspehe ljudske fronte in s tem tudi socialno-politični napredek v Franciji, ki se ga francoska reakcija in tistih dvesto milijonarjev in bankirjev silno boji. Delavstvo ve, da je z novim režimom nastopila nova politika v Franciji, ki ima nalogo odpraviti dosedanjo pauperizacijo francoskega naroda ter dvigniti socialni položaj delavstva kakor tudi spraviti v pravi tek razvoj narodnega gospodarstva.

Nova vlada posreduje v sporu moralno in dejansko ter bo to posredovanje nedvomno uspelo s porazom kapitalistične reakcije. Resno je opomnila tudi delodajalske zveze, da upoštevajo opravičene zahteve.

Tak je danes dejanski položaj v Franciji, ki pa nikakor ni tak, da bi nas vznemirjal. Pretirane in perfidne laži nasprotnikov pa bodo temeljito pobili dogodki sami.

Kdaj reakcija še ni lagala, če se je delavstvo borilo za pravice?

Stavka francoskega delavstva uspešna

Velik socialistični shod

Velika stavka francoskega delavstva je bila v nedeljo ponoči likvidirana s sporazumom. Pogajanj med delavci in delodajalci so se udeleževali notranji minister s. Salengro in minister za delo Lebastier in predsednik vlade s. Leon Blum.

Doseženi sporazum predvideva:

Takojšnje sklenitev kolektivnih pogodb; svoboda organiziranja; povišanje plač od do 15 odst.; določitev delovnih pogojev za vsako podjetje posebej; 40urni delovnik; plačan letni dopust; delavstva, ki je stavkalo, se ne sme preganjati.

V velodromu De River v Parizu se je vršil socialistični shod, ki se ga je

udeležilo 25.000 delavcev. Na shodu so govorili ministri, ki so poročali delavstvu o akciji vlade za zaščito delavskih pravic in uresničenje stavljenih zahtev. Shod je napravil v Parizu in okolici velik vtis.

Ogromna stavka, ki je končala brez najmanjšega incidenta, je zaključena. Ako bi z državno eksekutivo ob času stavke razpolagala kakšna druga vlada, v kateri delavstvo ne bi imelo svojega zastopstva, bi najbrž zaključek stavke ne bil brez žrtev in tudi uspeh bi bil najbrž mnogo manjši. Francosko delavstvo je ob volitvah v resnici odločalo v svoji usodi in je odločilo tako kot je treba.

Politika norveške delavske stranke

Strankin zbor norveške delavske stranke je potrdil za strankinega predsednika sedanjega brambnega ministra Torpa. Odklonil je skupni nastop s komunisti pri volitvah. Pozval pa komunistično stranko, da se napravi sporazumno enotnost norveškega delavskega gibanja.

Kongres je odobril novi program. Če bo stranka jeseni zmagala pri zborničnih volitvah, bo reorganizirala gospodarstvo v svrhu preskrbe dobrega dela za vse delavljane. Nad narodnim gospodarstvom mora imeti

Sestanek poglavarjev držav Male antante v Bukarešti

V Bukarešti so se sestali poglavarji držav Male antante: predsednik Čehoslovaške republike dr. Beneš, knez-namestnik Pavle in rumunski kralj Karol.

Sestanku pripisujejo važen pomen. Smatrajo, da je sestanek ponovna ma-

država vrhovno kontrolo. Po poteku treh let načrtnega gospodarstva, naj norveško ljudstvo pove pri volitvah, ali naj se socializacija dalje pospešuje ali ne.

nifestacija enotnosti in solidarnosti držav male zveze v vseh zunanje političnih vprašanjih. — Vse vesti o razpadu male zveze in preorientaciji posameznih držav, ki so jih zlasti širili iz Berlina in Varšave, so se izkazale kot popolnoma neresnične.

Vladna kriza v Belgiji še traja. S. Vandervelde je vrnil mandat za sestavo vlade, ki ga je kralj sedaj poveril van Zeelandu.

Vzhodnoevropska nasprotja

Varnostni pakti in reforma Društva narodov.

Poleg velesil imamo v srednji in vzhodni Evropi tri skupine sodelujočih manjših držav, ki enotno nastopajo: mala antanta (Čehoslovaška, Jugoslavija, Rumunija), balkansko antanto (Rumunija, Jugoslavija, Grčija, Turčija) in male baltske države (Litva, Letska, Estlandska). V Moskvi in Parizu smatrajo te male zveze kot naravna oporišča za bodoče regionalne pakte, ki naj dajo evropskemu miru trdno narodnopravno ogrodje. Nadaljnja skupina držav, ki ji pripadajo na vzhodu Poljska, Ogrska in Bolgarija, nasprotuje tem načrtom že od nekdanje vlade teh dežel imajo različne pogoje za nasprotovanje. Ogrska in Bolgarija nista zadovoljni s sedanjiimi mejami. Poljska sanja, da postane sama centralna sila več malih držav, da bi potem enakopravna z večjimi sosedomi posezala v dogodke zemljine. Trdna določitev takih varnostnih zvez bi ji pa preprečila vstvaritev takega vpliva.

Često se smatra poljsko vlado zaradi tega njenega stališča za tiho zaveznico nacionalistične Nemčije, ki pa zopet iz drugih razlogov nasprotuje stabilnemu narodnopravnemu redu v Evropi. Toda Poljska v svojih mejah zatira vsakršno nacistično propagando, in diplomatska igra, ki jo časih družijo z Nemčijo, ima le namen, da ohrani v francoskem zveznem sistemu več samostojnosti, ni pa nikdar vodila do trdnih vezi. V Varšavi merodajni politikujoči častnik, uradni propagandni šef, Miedziński, je v radiju primerjal položaj poljske države med Nemčijo in Rusijo z usodo ježa med krdeloma medvedov in volkov. Te roparice se sicer med seboj vedno sovražijo. Toda, če se jih jež hoče ubraniti, mora svoje bodice usmeriti na vse strani. Poljska upravna praksa v Gorenji Sleziji in na meji Danciga ter Vzhodne Prusije se ravna po tem »bodečem« načelu, ne da bi slučajni flirt med Varšavo in Berlinom na tem kaj izpremenil. Zunanjepolitično ostane Poljska tudi zvesta Društvu narodov, v katerem kot članica sveta po možnosti izrablja svoj vpliv. Obenem pa poizkuša zunanji minister Beck, pridobiti države od Vzhodnega morja do Adrije za elastičnejšo organizacijo mednarodnega sodelovanja, ki bi dovoljevala več prostora poljskemu vplivu, kakor francoskoruski varnostni načrti.

Severne države je vabil Beck pred dvema leti. Skandinavske države, ki jih vodijo socialistični politiki, pa so mu rekly, da žele biti napram vsem frontnim tvorbam nevtralne. Nekoliko pristopnejša je sicer bila Finska, ki se pa kot neposrednja soseda Rusije želi izogniti samo enostranski zvezi z vzhodom. Tudi Estlandska in Letska sta na pobudo Finske odklonili načrte o poljskem vzhodnem paktu. Iz zblizanja teh vzhodnomorskih držav je nastala zveza baltskih držav zaradi še vedno trajajočega poljskolitevškega spora za vilnsko ozemlje. Na zahodu je Beck naletel na nekaj umevnih pomislekov proti francoskoruski varnostnemu sistemu pri belgijskem ministrskem predsedniku van Zeelandu, na katerega se pa Hitler ob kršitvi porenske in lo-

karnske pogodbe ni hotel ozirati. Ker je tretje cesarstvo že sklenjeno francoskorusko pogodbo o medsebojni pomoči v ta namen izrabilo, da je kršilo obe pogodbi, se je belgijski interes na drugih vprašanjih o paktnih zopet zmanjšal. Tretji poizkus je pa poljski zunanji minister napravil sedaj na jugovzhodu, ker ve, da je Jugoslavija gospodarsko vezana na Nemčijo in ni politično naklonjena sodelovanju z Rusijo. O uspehih belgrajskih razgovorov, je pa Beck sam izjavil: zedinili smo se, katere oblike mednarodnega sodelovanja obe državi odklanjata; pozitivni predlogi za boljšo ureditev pa bi se morali zaenkrat prepustiti drugim državam. Jugoslovanski ministrski predsednik dr. Stojadinović je sprejel poljsko formulo: Beograd bo prav tako malo kakor Varšava dopuščal, da bi se o usodi njegove države odločalo brez njegovega enakopravnega sodelovanja.

Ugovor Poljske in njenih prijateljev ni naperjen samo proti regionalnim paktom, ki jih priporočata Moskva in Pariz, marveč tudi proti gotovim refermam Društva narodov, ki izhajajo enkrat iz Londona, enkrat iz Rima in se pripravljajo o njih ter vedno iznova priporočajo, da naj mednarodno politiko vodi skupina štirih, petih ali šestih velesil s pravicami. Temu ugovoru se pridružujejo tudi druge — nevtralne — države.

Slabost opozicije proti temu ali onemu predlogu je v tem, da v Varšavi ne vedo, kaj bi predlagali boljšega. V parlamentu stare poljske plemske republike se je lahko preprečil vsak sklep, če je predlogu ugovarjal le en poslanec. Ta »svobodni veto« je mnogo pripomogel k propadu prejšnje poljske države. Če bi se isto načelo sedaj hotelo uvesti v nastajajoči mednarodni ustavi Evrope, bo tudi tukaj vir razkroja in ohromelosti vsakega trdnega reda. Po — m. Varšava.

Rudarska stavka v Asturiji

Vzrok: neizplačane mezde.

V španski Asturiji se je rudarska organizacija pogajala pod vodstvom ministra za trgovino in industrijo s podjetniki. Pogajanja niso uspela. Nastala je zaradi tega splošna stavka v vseh premogovnikih Asturije v četrtek minuli teden.

Vzrok stavki so neizplačane mezde v mnogih rudnikih, ki dolgujejo delavcem plače kar po pet mesecev. Celotni zaostanki na plačah znašajo okoli 12 milijonov pezeta, to je okoli 30 milijonov dinarjev.

V Šentandreju je reakcionarec ustrelil glavnega urednika socialno-demokratskega lista. Publika je atentatorja zasledovala in ustrelila. V mestu je nastala splošna stavka zaradi dogodka.

Ta dva zgleda dovolj jasno kažejo, kdo je kriv »neredov« v Španiji.

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevaža Talpa

86

18

Ko smo zbrali tisoč glav, mi jih je mr. Pratt še pet navrgel, kajti med tisoč glavami govedi jih je zmeraj nekaj bolnih, čeprav se bolezen ne opazi; tako govedo transporta seveda ne vzdrži.

Potem sem dobil sto pez potnine in nekaj čekov, ki sem jih imel pravico medpotoma vnovčiti, če bi mi zmanjkalo denarja. Konečno sem dobil še dobavni list in zemljevid, na katerem so bila zaznamovana pota.

O tem zemljevidu pa je bolje, da ne govorim, čeprav je bil uraden. Kajti na papir zarišeš lahko vse mogoče: pota, reke, vasi, mesta, travnike, jezera, gorske prelaze in ne vem kaj še. Papir je namreč zelo potrpežljiv.

Toda kar je na zemljevidu narisano, še daleč ni potrebno, da bi tudi v resnici bilo. Na potovanjih sem že večkrat imel zemljevide, uradne zemljevide, ki so veljali za najboljše. Na njih je bilo označeno neko mesto z imenom. Ko sem prišel tja, nisem našel niti indijanske kočje. Mesto so pač nameravali pred dvajsetimi leti zgraditi in od takrat je bilo označeno na vsakem zemljevidu, čeprav se ni nihče spomnil, da bi se tam naselil.

Ne varajte sami sebe

rudarji Vam itak ne verjamejo

Sobotni »Slovenec« z dne 6. junija je pod naslovom »Ugodna rešitev našega rudniškega vprašanja« prinesel poročilo o končno veljavni razdelitvi dobave premoža državnim železnicam.

»Slovenec« trdi, da se je prvotno nameravalo vzeti slovenskem rudnikom 4000 ton mesečno. To ne drži. Mi imamo namreč prvotni uradni načrt v rokah, po katerem bi naši rudniki bili prikrajšani le za 1200 ton mesečno, če bi se letošnji mesečni kontingent dvignil napram lanskemu od 128.630 na 134.320 ton mesečno. Nadalje trdi »Slovenec«, da dobi TPD letos 28.600 ton, t. j. 1600 ton več kot lansko leto. Kočevje pa 1000 ton, t. j. 200 ton več kot lani. Celokupni

mesečni povešek znaša letos 1800 ton napram lani.

Kako je pa v resnici? Trboveljska premogokopna družba je imela po 1. nov. 1935 29.800 ton mesečno naročil. To se ji je nameravalo pustiti tudi letos. Sedaj pa seštejemo po »Slovencu« navedene številke: 28.600 = 1600 + 200 = 30.400 ton. Dejanski povešek znaša torej samo 600 ton mesečno in ne 1800 ton, kakor trdi »Slovenec«. Ta povešek znači en šilt za 600 rudarjev mesečno. Ne pove pa »Slovenec«, da, če se je celokupni kontingent mesečne porabe državnih železnic povešal za 800 ton, da so potem slovenski rudniki odstotkoma pri naročilih zopet prikrajšani. To je mogoče ugodna rešitev za gospode okrog »Slovenca«, ne pa za rudarje.

Posledica zniževanja plač

V petih letih je prišlo v promet za dvanajst milijard blaga manj.

Nešteto krat in skoraj vedno se je poudarjalo, da pomeni zniževanje plač in mezd gospodarski polom, ker se ubija konzumno silo.

Zbrane in urejene številke nam pokažejo to-le sliko:

V letu 1930. je znašala skupna vsota zavarovanih mezd (soc. zavar.) 5.029.250.208 Din. Od 1. januarja 1931 pa do 31. decembra 1935 nam pa nudi tole sliko:

1931	4.783.627.260 Din
1932	3.949.639.758 Din
1933	3.629.146.680 Din
1934	3.626.625.648 Din
1935	3.666.756.420 Din

To pomeni, da je delavcem manj izplačane mezde v primeri z letom 1930.:

Stavke

Stavke so dvorezen nož, ki režejo v meso delavcev in podjetnikov. Vendar pa sedanje stavke pri nas niso nič drugega kakor klic v bedi. »Trgovski list« z dne 4. t. m. ima popolnoma prav, ko pravi, da je mnenje, da so te stavke posledica podtalne politične organizacije, pretirano. Med vzroki je zniževanje plač in nizke mezde, ki resnično ne odговarjajo potrebam. Rudar v Trepčah zasluži v 22 šilhtih in eni čezurni šilhti na mesec 575 Din. Od tega zaslužka se mu odbije davek 6 Din, socialne dajatve 20 Din, konzum 428.96 Din, akontacija 75 Din, skupaj 519.26 Din. Izplačila dobi ta rudar 55.74 Din. Kaj naj počne s tem zneskom ves mesec.

Poleg tega, pravi list, pa slabo vpliva na druge podjetnike, da ti po zgledu države zmanjšujejo mezde. Pri državnih in javnih delih vlada dostikrat naravnost dumping v nizkih me-

1931	245.622.948 Din
1932	1.079.620.450 Din
1933	1.400.103.528 Din
1934	1.402.624.560 Din
1935	1.362.493.788 Din

Primanjkljaj, ki ga je izgubilo delavstvo v teh petih letih, znaša

6.490.465.274 Din.

To velja pa samo za delavstvo, ki je zavarovano v socialnem zavarovanju in katerih mezda ne znaša nad 48 Din dnevno. Torej brez rudarjev, železničarjev, kmetijskih delavcev in drugih kategorij, ki jih statistika ne vpošteva ter brez uradnikov in bolje plačanih kategorij. Primerjava njihovih plač s prejšnjimi in sedanjimi, bi nedvomno izkazovala znesek tega deficita okoli dvanajst milijard dinarjev.

Kaj pomeni tako velik znesek, ki ga konzument ni mogel porabiti, za gospodarstvo, ni težko ugotoviti.

zdah in to je eden glavnih vzrokov, da ne pride na našem delovnem trgu do urejenih razmer.

Prvo, kar je potrebno, je, da postane najprej država do svojih delavcev bolj socialna in potem da prepusti delavcem, da najdejo med seboj rešitev za komplicirano vprašanje.

Zahteve delavstva so torej upravičene. Doslej se pa v tem zmislu ni ukrenilo nič, zato je treba, da da najprej zglede država pri svojih in drugih javnih delih. Čas za določitev minimalnih mezd po mnenju lista še ni dozorel, ker ni jamstva, da bi se tak zakon izvrševal. Glavno je, da se začne vsaj nekaj delati na našem delovnem trgu za ureditev razmer v navedenem zmislu.

Alli si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Doma in po svetu

Reorganizacija Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Glavnica Kranjske industrijske družbe na Jesenicah je bila zvišana od 45 na 90 milijonov dinarjev. Delniški kapital se je povečal večinoma z dobičkom, to je, rezervami. Tovarna nadomesti sedanje Martinove peči, ki jih mora kuriti s koksom, s švedskimi visokimi pečmi, ki jih bo tovarna kurila z drvmi. S to reorganizacijo pomeni obrat, ker bo porabljala domače kurivo.

Varaždinska tekstilna stavka končana. V soboto je bila zaključena stavka pri »Tivarju« v Varaždinu s sklenitvijo sporazuma. Firma mora najprej zvišati mezde na višino pred 2. decembrom 1935, ne sme odpustiti nobenega delavca ali nameščenca, v slučaju pomanjkanja dela ne sme odpuščati delavcev, ampak le uvesti krajši delovnik. Najnižja plača za delavke novinke in delavce sme znašati 3 Din, za nameščenca pa 150 Din na teden. V dveh mesecih mora podjetje skleniti z zaupniki delavstva kolektivno pogodbo. Stavka je trajala 39 dni.

Papežev nuncij v Beogradu mrs. Pelegrinetti je premeščen v Varšavo. V Beogradu pa je premeščen mrs. Testi. doslej v Egiptu.

Mednarodna konferenca dela (20. t. m. Udeležuie se konference 389 zastopnikov delavcev, delodajalcev in vlad iz 48 držav.

Italijanske demonstracije. Italija je postala na mednarodno konferenco dela v Zenevi svoje delegate. Toda pred začetkom konference je delegate zopet pozvala domov. — Dne 15. t. m. bi se imel sestati svet Društva narodov, ki je pa odločen do 6. t. m. Italija je pripravljala za te dni mobilizacijo čet in njih razpostavitve ob meih. — To so senzacije, na katere se pa svet ne more ozirati, ker je doba preveč resna.

Svetovna konferenca o asilnem pravu. Dne 20. in 21. julija se bo vršil v Parizu svetovni kongres za azilsko pravo, ki se bo bavil s problemom emigracij. Kongres bo sklenil načrt konvencije v varstvo emigrantov, ki bo vsebovala zahteve: pomilostitev političnih beguncev, prepoved izšona beguncev, preklic vseh dosedanjih izšonov, dovolitev dela emigrantom, priznanje identitetnih dokumentov emigrantov, ki jih izda poseben odbor za asilno pravo. Kongresa se udeležijo med drugimi: Vandervelde, Herriot, Daladier, Delbos, Auriol in drugi.

Opozicija v španskem parlamentu je sklenila, da se ne bo več udeleževala parlamentarnih sei.

Preskrba dela v Novi Zelandiji. Novozelandski minister dela R. Semple je izdelal s parlamentom načrt javnih del, ki se naj izvrše v treh letih. Dovoljen je kredit v znesku 17,5 milijonov funtov ali 810 milijonov dinarjev, kar je za deželo z majhnim številom prebivalstva izredno velik znesek. Gradilo se bo ceste, mostove, železnice, namakala zemlja, gradila pristanišča, urejevala reke itd. Vlada je sklenila pogodbo z delavskimi strokovnimi organizacijami, da se vrši pri javnih delih delo pet dni v tednu in štirideset ur na teden. Najmanjša dnevna mezda sme znašati 16 šilhtov, to je okoli 35 Din. V Zelandiji so na še sicer primitivne agrarne in razmeroma ugodne socialne razmere.

To bi se tudi nikakor ne posrečilo, ker so bila tam milje dolga močvirja.

Še slabše je pa z rečmi, ki niso označene na zemljevidu, ki pa v resnici so, in kar je najslabše, ki nanje kar nenadoma naletiš.

Prav neprijetno je, če meniš, da prideš v pešeno pokrajino, v resnici pa z vso čredo izgineš v močvirju. In prav tako nerodno je, če je na zemljevidu označena lepo zeleno pobarvana prerija, v resnici pa je tam obširna peščena puščava ali pa neprehodno skalnato gorovje, ki moraš preko njega. Prav nič prijetno ni, če že sam potuješ. Če pa potuješ s čredo, ki si zanjo odgovoren, pa začne postajati zadeva tragična. Čreda hoče jesti in piti, razen tega ne sme shujšati, nego se mora po možnosti celo zdebeliti. Že naslednji dan pa ti začne živina radi žeje tako rjoveti, da bi tudi ti najrajši iz usmiljenja rjovel z njo.

Če bi pa bili zemljevidi zopet dobri, tako dobri, kakor so za gosto naseljene stare dežele, potem bi pa zopet ne bilo mogoče takih velikih čred ne gojiti ne transportirati. Mr. Pratt je imel dvanajst tisoč repov goveje živine in je spadal med manjše živinorejce. Kako naj se namreč napravijo dobri zemljevidi, če zanje ni ne denarja ne prebivalstva, ki bi take zemljevide potrebovalo? Velike rudokopne in petrolejske družbe si napravijo zemljevide zase same, toda samo za predele,

ki jih zanimajo, in v te zemljevide začrtajo pač samo tisto, kar jih zanima. Če pa te predele primerjamo z velikostjo dežele, so samo pikice na zemljevidu.

Tudi kompas je bil zame berz vrednosti, ker ne pove tistega, kar bi človek rad vedel, namreč: Kje so pašniki? Kje je voda za tisočglavo živino? Kje so prelazi preko gora? Kje so prehodi preko rek?

S seboj sem vzel tudi tri tovarne mule, na katere sem naložil zdravila za živino, kreolin, alkohol, mazila in nekaj železnih žag, če bi bilo treba živini odžagati rogove. Kajti živinski rogovi so tu podvrženi istim boleznim kakor zobje civiliziranih ljudi. Rog začne v notranjosti gniti in žival začne hujšati, ker radi zobnih bolečin — boljše radi bolečin v rogovih — ne mara jesti.

Z mr. Pratt sem se v dnevih, ki smo jih porabili za priprave za transport, prav dobro spoprijateljil. Spoznal sem, da ni bila nikakor tak zmaj, kakor se mi je v prvih dneh zdela. Nasprotno: bila je prav imenitno dekle, zmeraj veselo in dobre volje. Proti banditom bi se borila kakor kak star farmer. V poslednjih treh letih se je sicer redko pripetilo, da so se na farmi prikazali banditi, toda preje se je skoraj vsak teden kaj zgodilo in v strehi farmske hiše si še sedaj opazil polno lukenj od krogel.

Stavka stavbinskih delavcev v Ljubljani in okolici

V stavki okoli 3000 delavcev

Ljubljanski stavbeniki so že odnekad jako trdovratni. Pred dobrimi tridesetimi leti smo tudi imeli zidarsko stavko v Ljubljani. Takrat so delavci zahtevali skrajšanje delovnika za eno uro in majhen mezdn priboljšek. Podjermiki so po tednu dni stavke pristali na skrajšanje delovnega časa ob enakih urnih mezdah, drugače pa nič. Delavstvo ni sprejelo ponudbe, na kar je posegla vmes oblast, ki je preganjala vodstvo stavke. Doseženo je bilo takrat vseeno skrajšanje delovnega časa, ker je bila vsa javnost na strani delavstva.

Socialne razmere tega delavstva so danes slabše, kakor so bile takrat in je delavstvo povsem opravičeno do borbe. Tudi sedaj je javnost na strani stavkajočega delavstva ter ga bo moralno in materialno podprla po svojih močeh kakor takrat.

Stavka stavbinskega delavstva je zajela 36 podjetij, tri podjetja pa itak nimajo dela. Pojavil se je pa odpor delavstva tudi zunaj Ljubljane. Najprej so pričeli stavkati delavci v Škočji Loki, potem v kamnolomih pod Krimom, tako, da je v stavki okoli 3000 stavbnih delavcev. Stavkokazov ni doslej. Jako hvalevredno je tudi, da straže na stavbah in tudi ostalo delavstvo vzdržuje najlepši mir in red ter je razmeroma prav dobre volje. Vse delavstvo ve namreč, da mu od fičlih zaslužkov nič ne ostane za zimo ter da bo doseglo, če vzdrži nekaj priboljška in s tem daleč nadomestilo tudi izgubo, ki jo ima nekaj dni stavke.

Organizacija je organizirala podporno akcijo, kar bo omogočilo, da bodo stavbinski delavci, ki kažejo doslej vso odločnost in solidarnost vztrajali do konca stavke, ki itak ni več daleč. Delodajalci so odporni, ker niso vajeni sklepati pogodb z delavci. Vendar je tudi med delodajalci par firm, ki žele, da se sklene kolektivna pogodba, ker preveč občutijo umazano konkurenco. Z uvedbo kolektivne pogodbe pa bo prenehala podjetniška spekulacija z delavskimi plačami tako v privatnih podjetjih kakor tudi v podjetjih, ki se prevzemajo na račun javnih fondov.

Tudi javnost ima pravico povedati svoje mnenje, zagovarjati socialno moralo in zahtevati, da se podpre konzumenta, če že drugega ne.

Kakor nam poročajo ob zaključku lista iz Ljubljane, bo stavka skoro zaključena, ker so nekateri podjetniki pogodbo že podpisali.

Gibanje stavbinskega delavstva v Mariboru.

Mariborskim podjetjem so bile te dni dostavljene zahteve stavbinskega delavstva, da jih prouče in se v par dneh izjavijo. Ako bodo podjetniki uvideli, je upanje, da bo mogoče izbežniti stavki, ki se je delavstvo poslužuje itak le v skrajni sili.

Poslovni red za delavce v tovarnah

Nabit mora biti v vsaki tovarni. — Delavec ga dobi v roko ob vstopu.

Zakon o obrtnih določa v § 340 in 339, da morajo lastniki industrijskih (tvorniških) podjetij sestaviti poslovni red, ki mora biti nabit v delavnicah na vidnem in pristopnem kraju ter vedno lahko čitljiv. Vsakemu delavcu se mora ob vstopu v delo izročiti 1 izvod veljavne poslovne reda.

Ze obrtni zakon, ki je veljaven od 5. marca 1932 naprej, je določal, kaj vse mora vsebovati ta poslovni red, zlasti pa glede kazni, kako se smejo nalagati in v kakšne svrhe.

Kljub temu so se delodajalci lahko otresali teh poslovnih redov, ker je § 340 obrtnega zakona določal, da bo Minister za socialno politiko predpisal obrazec za poslovni red. Ker pa minister socialne politike tega obrazca še ni predpisal, se je inspekcija dela na pritožbe delavcev vedno izgovarjala, da ne more ničesar ukreniti proti delodajalcem radi poslovnih redov, ker še ni obrazca Ministra za socialno politiko.

Poslovni red izdan.

Dne 15. maja t. l. pa je Minister za socialno politiko ta obrazec poslovnega reda izdal in je že izšel v »Službenih novinah« v Beogradu dne 30. maja ter dne 6. junija t. l. v »Službenem listu« banske uprave Dravske banovine.

Ta poslovni red sicer ne prinaša ničesar novega za delavstvo, je pa vendar veličanske važnosti za naše delavstvo, ker vsebuje najvažnejše določbe zakona o obrtnih in zakon o zaščiti delavcev, v kolikor se tiče službenega razmerja. V vsaki tovarni bo moral odslej ta poslovni red viseti na vidnem in dostopnem kraju, a razen tega bo moral dobiti vsak delavec ob vstopu v službo tudi v roke 1 izvod poslovnega reda.

Velike važnosti bo ta poslovni red zlasti za

odmerjanje kazni,

ki odslej ne bo več prepuščeno mili volji podjetnikov, ali mojstrov, temveč se bodo smele kazni odmerjati le strogo v okvirju predpisov v poslovnem redu, ki ga bo odobrila Inspekcija dela. Vsak poslovni red bo moral biti namreč predložen pristojnemu občnemu pravnemu oblastvu, to je v mestih z lastnim štatutom kot v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Celju, mestni občini, drugod sreskemu načelstvu, Inspekciji dela in Delavski zbornici. Ti uradi pa lahko vložijo proti poslovnemu redu svoje pripombe, če bi bil protizakonit ali nepravilno izdan.

Zoper vsako kaznen se bo lahko odselej delojemalec pritožil v smislu člena 15 poslovnega reda na razsodniški odbor pri upravni oblasti. Dokler teh odborov pri nas ne bo, bo menda moral o tem razsoditi obrtni referent upravne oblasti I. stopnje. Od danes naprej se tudi denarne kazni ne smejo več uporabljati drugače, kot za izboljšanje razmer delavcev pri dotičnem podjetju.

S tem, da bodo dobili delavci v roke primeren poslovnega reda, se bo tudi znatno razširilo poznavanje socialne zakonodaje med delavstvom, kar je posebno velikega pomena v času, ko skušajo pridobitni krogi demontirati to zakonodajo, kot so to že dosegli z odpravo § 219 o. z. za rudarje.

Podučite delavstvo o poslovnem redu.

Organizacije naj prirejajo predavanja za svoje članstvo o poslovnem redu tako dolgo, da bo poslovni red do potankosti znan vsemu delavstvu in na ta način tudi izveden po vseh industrijskih podjetjih. Drugače se bomo zopet lahko hvalili, da imamo moderen poslovni red za tovarne, ki pa o tem redu ne bodo ničesar vedele.

Širite naš list!

Neveljavne določbe.

Poslovni red ima sicer neke določbe, ki niso v skladu z obrtnim zakonom in zakonom o zaščiti delavcev in so radi tega neveljavne. O tem pa ob drugi priliki kaj več.

Iz naših krajev

Maribor

Mezno gibanje stavbinskih delavcev

V petek, dne 5. t. m. se je vršilo v verandi pivovarne »Union« veliko zborovanje stavbinskega delavstva, katerega so se udeležili vsi delavci te stroke iz Maribora in bližnje okolice. Na zborovanju je kot prvi poročal s. Vidovič, ki je podrobno orisal položaj stavbinskega delavstva, ki ni prav nič boljši v Mariboru, kakor v ostalih krajih naše države. Dalje je govornik raztolmačil zahteve, ki jih je organizacija sestavila za zboljšanje položaja, katere so zborovalci soglasno odobrili in poverili organizaciji, da jih predloži podjetnikom. Nato je govornik predsednik zborovanja s. Petejan, ki se je istotako bavil z mizernim položajem zidarjev in priporočal stavbincem, da se oklenejo svoje svobodne strokovne organizacije, da si bodo zamogli priboriti za pošteno delo poštene mezde.

Mezдне zahteve

stavbinskih delavcev v Mariboru in okolici, sprejete na zborovanju dne 5. junija 1936 v verandi pivovarne »Union«:

I.

Vsako akordno delo se odpravi. V slučaju neizogibnosti se mora akord vsestransko sporazumno določiti.

II.

Urne mezde.

a) predelavci I. kat. Din 8,50, II. kat. Din 7,50.

Kovač Viktor umrl. V noči od ponedeljka na torek, dne 8. t. m. je zadela kap znane reporterja ter sotrudnika tu- in inozemskih listov Viktorja Kovača. Pokojnik je bil rojen 20. junija 1864 v Lozu pri Logatcu. Bil je izreden talent za jezike in steno-grafijo. Zadnja leta svojega življenja je preživel v veliki bedi. Pokopali ga bodo v sredo, dne 10. junija ob 4. uri pop. na mestnem pokopališču. Naj mu bo ohranjen časten spomin!

Občni zbor Podpornega društva žel. delavcev in uslužbencev v Mariboru se je vršil ob veliki udeležbi članstva minulo nedeljo v Unionski dvorani. Kakor znano, je veliki župan g. dr. Schaubach leta 1929 na ovadbo takratnega voditelja nacionalnih železničarjev g. Tumpaja razpustil društvo in poveril upravo tričlanskemu komisarijatu, v katerem so se nahajali g. Wurzinger, g. Zavadlav in pok. Franc Fischer. Društvo je utrpelo v tem času ogromno izgubo, ker ni smelo sprejemati novih članov. Stari odbor se je pritožil na državni svet. Na podlagi sodbe državnega sveta je notranje ministristvo smatralo za potrebno, da vrne upravo društva staremu odboru. Po šestih letih je sedaj društvo končno prišlo do novega odbora in rednega poslovanja, člani pa po dolgem času zopet do prvega poročila o društvenem poslovanju. — »Ponedeljski Slovenec« pravi v svojem poročilu med drugim tudi, da je znal g. Wurzinger

b) zidarji, tesarji I. kat. Din 7,50, II. kat. Din 6,50.

c) železokrivci, odrarji: I. kat. Din 5,50, II. kat. Din 5.—

e) delavci I. kat. Din 4.—, II. kat. Din 3,50.

d) vajenci: 1. leto Din 3,50, 2. leto Din 4.—, 3. leto Din 5.—.

III.

Sprejem in odpust delavcev.

Sprejem novih delavcev se vrši izključno le potem pri strokovni organizaciji ustanovljeni borzi dela. Odpust delavcev se izvrši po predhodnem dogovoru z organizacijo, ki postavlja pri vsakem podjetju svoje obratne zaupnike.

IV.

Kvafilicirana dela smejo izvrševati le izučeni delavci.

V.

Delovni čas traja po zakonitih določilih. Za nočno delo se plača 100 odst. pribitek na normalno urno mezdo.

VI.

Izplačilo se izvrši na podlagi izplačilnih kvvertov, na katerih morajo biti označeni zaslužki, nadalje odtegljaji in končna vsota.

VII.

Določila socialne zakonodaje se bodo izvajala brez predhodne opozoritve.

previdno in sprotno spravi društvo v roke prejšnjega odbora. K temu bi pripomnili, da bi bilo za naše klerikalce bolje, da s takim hvalisanjem prenehajo, ker bomo sicer primorani nekoliko podrobneje se baviti z zgodovino razpusta tega društva, poznejšim komisarijatom in postavitvijo društva v normalno stanje. Ne vemo, če bo obravnavanje teh vprašanih vseh ljudem, ki jih »Slovenec« kaj rad hvali.

Tragična družina, ki je brez strehe. Na Teznu se nahaja v gozdu v bližini železniške postaje že od aprila meseca neka družina s štirimi otroci, ker ni v stanu plačati visoke najemnine za stanovanje. Med tem časom je mati porodila petega otroka. Porod se je izvršil v železniškem vagonu, kamor se v slabem vremenu ti reveži radi zatečejo, kar je pa seveda prepovedano. Pričakujemo, da bodo merodajni faktorji ukrenili potrebno in zaščitili vsaj pet nedolžnih otrok, ki se nahajajo v dežju in hladnem vremenu v gozdu kakor živali.

Radi suma vohunstva je oblast te dni aretirala neko frizerko v Mariboru. Na realni gimnaziji bodo sprejemni izpiti za prvi razred 25. in 26. t. m. Prošnje se sprejemajo od 22. do 24. t. m. Pripuščeni bodo le oni učenci in učenke, ki so se rodili leta 1923 do 1926 in katerih starši bivalo v srezih Maribor, Slovenjgradec in Prevalje. — Na klasični gimnaziji pa bodo sprejemni izpiti za prvi razred dne 26. t. m. Prošnje je treba vložiti od 22. do 24. t. m.

Kar sveti se perilo!

Saj je pa tudi bilo oprano s Schichtovim terpentinovim milom, ki odpravi iz perila temeljito in prizanesljivo vso nesnago in ga napravi lepo belega.

Schichtovo
terpentinovo milo

... in za namakanje Ženska hvala

pere perilo bleščeče belo

Mežica. V nedeljo 31. maja popoldne smo imeli tudi pri nas že dolgo pričakovani ustanovni občni zbor »Vzajemnosti«. S. Štukelj nam je raztolmačil vse potrebno in pozval zlasti ženske in mladino, da se udeležujejo v del. kulturnem društvu. Po sprejemu pravil in kratki debati o kandidadni listi smo soglasno izvolili naslednji odbor: Predsednik Lesnik Rudi, nam. Borovnik Franc, tajnik Zupanc Franc, nam. Vinkl Avgust, blagajnik Prosen Luka, nam. Hudopisk Jože, odborniki: Perovic Jože, Čekon Ignac, Žagar Bene, Kočan Ančka, Strmčnik Franc in Knez Valentin, v nadzorstvo: Vinkl Maks, Ročnik Franc, Pustoslemšek Ferdinand. O raznih zadevah, ki se tičejo društva, so govorili ss. Hudopisk, Potočnik Karl in Maks, Borovnik in Lamprecht. — Poskrbeli bomo, da bo naše društvo med prvimi in bomo zdaj toliko več delali, kolikor nismo mogli od lanskega celjskega izleta do danes. Pričakujemo, da se bo tudi vprašanje dvorane za društvo ugodno rešilo.

V četrtek, dne 11. junija ob 9. uri se naj javijo v Delavski zbornici vsi sodruzi, ki se nameravajo udeležiti šoferskega tečaja.

Prijatelj Prirode, Maribor. V nedeljo, dne 14. junija se bo vršil skupni izlet vseh kulturnih in strokovnih organizacij na Pohorje k Bolfenku. Odhod ob 6. uri zjutraj iz Kralja Petra trga. Vabimo tudi vse pevce in godbenike, da nam oplešajo izlet! Na veselo svidenje. — Društvo!

50 dinarski ponarejen kovanec je prejel nek delavec pri izplačilu mezde. Za ponarejevalcem poizvedujejo.

Trije ponesrečenci so obležali na licu mesta pri karambolu motornega vozila s tovornim avtomobilom v Primorski ulici. Težje je poškodovan E. Wagner, ki je vozil, lažje pa sta poškodovana Ivan Pancel in Edita Gašparičeva, ki se je vozila v prikolici.

Ljubljana

Profesor Evgen Jarc v Ljubljani je te dni umrl. Profesor Jarc je bil več let ljubljanski podžupan. Prej je bil tudi deželni poslanec.

Teharje

Delavsko godbeno društvo »Zarja« ponovi vrtno veselico dne 14. junija 1936 na vrtu gostilne Kardiš, Slance-Teharje. — V slučaju slabega vremena se vrši dne 21. junija.

Štore

Volitve delavskih obratnih zaupnikov v II. rudarsko skupino, v železarni, so se vršile dne 7. t. m. Kljub vsem pritiskom, grožnjam, obljubam in maščevanju, (nenemu agilenemu sodruhu so kolo prerezali), so se vsi napori nasprotnikov razbili ob zavednosti našega delavstva. Zopet se je v Štorah pokazalo, da je naše delavstvo marksistično usmerjeno in da ve ločiti med dobrim in slabim. Prvič pri volitvah v Delavsko zbornico in sedaj pri volitvah obratnih zaupnikov. Mi smo dobili dvotretjinsko večino in vse 3 zaupnike in namestnike. Nasprotni kandidati pa samo 41 glasov.

Celje

Lepo uspeli sestaneek zlatarskih delavcev. Minuli četrtek se je vršil v dvorani Delavske zbornice sestaneek zlatarskih delavcev in delavk, na katerem so zborovalci sklenili, obnoviti sekcijo zlatarjev Saveza metalških radnika Jugoslavije. Sestaneek je otvoril in vodil s. Vodopivec, poročal pa je tajnik s. Leskošek iz Ljubljane. Delavci so kompaktno pristopili k organizaciji.

Trbovlje**Zborovanje mladinskega naraščaja**

Pretekli ponedeljek je sklicala podružnica ZRJ zborovanje mladinskega naraščaja v dvorani Delavskega doma. Vabilu se je odzvalo več stotin delavske mladine obojega spola.

Zborovanje je otvoril s. Pliberšek, ki je pojasnil namen zborovanja. Gre za pritegnitev delavske mladine k sodelovanju v strokovni in kulturni organizaciji ter uveljavljanje mladinske zaščite.

Za njim je govoril s. Eržen o preteklosti, sedanjosti in bodočnosti delavske mladine. Socialistično delavsko gibanje vabi mladino, da jo organizira, izobrazi in usposobi za naloge, ki jo čakajo, kadar doraste in stopi na mesta svojih prednikov. Mladino izbrabljajo dandanes za najrazličnejše eksperimente, pošiljajo jo, neizkušeno, v žerjavico po kostanj ali pa služi kot pripraga raznim fašističnim diktatorjem. Zavarovati delavsko mladino pred vsemi škodljivimi vplivi in jo usposobiti, da se bo mogla z uspehom boriti za pravico do dela in do kruha ter svobodo delavskega razreda, je in mora biti prvobitni namen delavskih kulturnih in strokovnih organizacij in našega delavskega tiska.

S. Pliberšek je na to omenil trud ZRJ, da preskrbi delo in zaslužek rudarski mladini v revirjih, kjer jo danes večkrat izpodrivajo podeželski delavci, ker jih podjetnik lažje izkorišča.

V debati je govorilo še par sodrugov, ki so pozdravili misel, da se pritegne delavska mladina k sodelovanju. Izvoljen je bil tudi posvetovalni odbor, ki bo z v poštev prihajajočimi organizacijami obravnaval mladinska vprašanja.

V doglednem času bodo sledila še nova slična zborovanja.

Delavske organizacije v Trbovljah so zagrabile mladinski problem s prave strani.

Kranj

Za novo bolnico v Ljubljani. »Država naj gradi v Ljubljani novo bolnico na račun onih, ki si z izkoriščanjem delovnih moči kopicijo milijonske dobičke«. Taka je bila ljudska zahteva na zborovanju. Akcije za razširitev bolnice v Ljubljani. Udeležili so ga predvsem: delavci, kmetje, obrtniki, ter akademska mladina, ki se zadnje čase, v skrbeh za eksistenco, priključuje onim plastem naroda, ki zahtevajo velike gospodarsko-socialne reforme v korist ročnega in duševnega delavstva. Onih, ki jim v slučaju bolezni ni treba v splošno bolnico, ni bilo navzočih, kajti v zdraviliščih, ki so nedostopna večini ljudstva, se ne ležita dva bolnika na eni postelji... Žal pa je bil nekaterim bolj važen, od vprašanja ljubljanske bolnice, manifestacijski politični shod. Taka »manifestacija« pa ljudske zahteve po novi bolnici ne ovira.

Spomin na »punktacije«. V nedeljo so se na cesti proti Mengšu zopet pojavile zelene kravate. To pot pa ni šlo več za demonstracijo, ampak za manifestacijo. Seveda pa mnogi, ki so svoj čas s kravatami demonstrirali proti režimu, to pot kravat niso »prezračili«, ampak so jih pustili kar doma v omari.

Izlet v Trbovlje in na Mrzlico. Delavsko turistično društvo »Prijatelj Prirode« priredi v nedeljo, dne 21. junija izlet na Mrzlico. Obenem si bodo izletniki tudi ogledali trboveljske revirje. Odhod iz Kranja ob 4. uri z vlakom za avtobusom do Ljubljane, naprej pa z vlakom do Trbovelj. Povratek iz Trbovelj okrog 20. ure in prihod v Kranj ob 23. uri. Voznina za avtobus tja in nazaj na osebo Din 20 in nedeljska povratna karta Ljubljana-Trbovlje Din 21. Želimo, da se izletu pridružijo tudi člani in članice strokovne organizacije ter ostali naši somišljeniki. Interesenti naj se prijavijo najkasneje 14. t. m. in sicer v soboto od 14. do 19. ure ali v nedeljo od 9. do 11. ure v dvorani restavracije Semen. Obenem s prijavo morajo prijavljeni plačati Din 20 za avtobusno vožnjo do Ljubljane.

Kočevje

Občni zbor podružnice »Vzajemnosti« v Kočevju, o katerem smo že poročali, da je bil izredno dobro obiskan, je vodil s. Jenko. Izvoljen je bil ta-le odbor: Predsednik Cuk Karl, nam. Höglar Jože, zapisnikar Semenič Anton, nam. Kamerički Alojzij, blagajnik Jenko Peter, nam. Lavrič Jože, odborniki: Kočevcar Alojzij, Turk Jože, Beguš Stefan, Delpin Herman, Kralj Vincenc, Fundek Hil-

Psovke „fakin, baraba, Lausub“ v službi mesarja niso znatne žalitve?

Pri nekem mariborskem mesarju je vstopil v službo pomožni delavec, katerega je mesar nekega dne ozmerjal s psovki »fakin, baraba, lausub« na dvorišču, kjer vodi mimo cesta. Delavec je vsled tega službo zapustil in zahteval potom tožbe od mesarja v smislu §a 238 t. 5 in §a 241 obrtnega zakona plačilo 14 dnevne odpovedne dobe. Sreski sodnik je tožbo delavca zavrnil in utemeljil sledeče (objavljamo jo dobesedno radi principijelne važnosti):

»Kakor izhaja iz tožnikovih navedb, je tožnik zapustil sam službo, le iz razloga, ker ga je toženec žalil s psovki »fakin, baraba, lausub« in je mnenja, da je bil s tem podan slučaj po §u 238 t. 5 zakona o obrtli za takojšen izstop iz službe.

Sodišče je pa mnenja, da te psovke, če bi jih bil tudi res izrekel prvotoženec, ne tvorijo, vpoštevaje vse okoliščine, v katerih bi bile po lastnem opisu tožnika izrečene, znatne žalitve njegove časti.

Pomisliiti je treba, da je bil tožnik zaposlen v mesarski obrti, kjer že sam značaj poklica zahteva močnejših živcev za vse one, ki so udeleženi morda pri vsakdanjem ubijanju živali. Če padejo kdaj v takem poklicu psovke, kakor jih

navaja tožnik, ni vzeti njihovega pomena tako globoko, da bi bilo reči, da je s tem znatno žaljen na časti. V tem slučaju tudi psovke nihče od javnosti ni čul, ker pravi tožnik, da bi samo mogoče kdo čuti. Psovke, kakor so navedene, so vsakdanje žalitve med ljudmi in bi bilo krivično za obe strani v službenem razmerju, če bi že taka psovka zadostovala za takojšnje ukinitve službenega razmerja. Ker je tožnik navzlic pozivu toženca, ni ostane še 14 dni v službi, tedaj se odpovedni rok, zapustil takoj službo, je njegov gori stavljen tožbeni zahtevek neutemeljen in ga je bilo zavrniti.

Sresko sodišče v Mariboru, odd. II, dne 12. marca 1936.

Ker je znašal zahtevek le 430 Din, torej manj kot Din 500, žal proti tej sodbi ni mogla biti vložena pritožba, da bi se moglo tudi okrožno kot prizivno sodišče izjaviti, je-li so za pomožnega delavca v službi pri mesarju psovke »fakin, baraba, lausub« znatne v smislu §a 238 t. 5 o. z. ali ne. Delavec je v tem slučaju končno veljavno zgubil zahtevani znesek Din 430.— za odpoved.

3-dnevna razprava za nadure v Črnomlju

30 delavcev zahteva plačilo okrog 360.000 Din

Črnomelj, dne 6. junija.

Poročali smo že o borbi lesnih delavcev v Črnomlju proti delniški družbi »Jugoles« za uveljavljanje socialne zakonodaje. Organizacija lesnih delavcev je že nad 2 leti v tem boju in je družba morala na številne tožbe ponovno plačati delavcem mezdo po § 219 o. z. za bolezenske šhte in za nadure. Kljub temu se vrši nadurno delo neprestano naprej, zlasti pri vožnji z družbino industrijsko železnico, ki vozi okrog 20 km daleč v Auerspergove gozdove. Družba se neprestano tudi, da bi dosegla od upravne oblasti, odlok, da velja za njeno podjetje drug delavnik, kot za industrije.

Že 2 leti trajajo nekatere večje tožbe družbinih delavcev za plačilo nadur, ki so jih opravljali delavci v zadnjih 3 letih preko zakonitega delovnega časa in sicer tudi do 20 ur dnevno, redno pa po 13.

Sresko sodišče v Črnomlju se je vsled ugovorov tožene družbe spustilo najprej v razpravo o tem, jeli je veljal za te delavce zakoniti 8-urni delovni čas, kot za industrije, ali ne? Odločilo je, da je veljal za to podjetje za vse delavce le 8-urni delavnik. Nato so šle te sodbe v vse instance in je tudi Stol sedmorice v Zagrebu potrdil to sodbo. Šele sedaj so začele pravde v stvari sami, koliko gre delavcem plačila za nadurno delo.

ni hotel pristopiti. Od tega časa ni potrebno več podjetnikom, odnosno rudniškim uradnikom nastopati proti Polancu, ker vrši to delo njegov tovariš zaupnik Kališnik. Javno je na rudniških objektih razglasil, da je s. Polanc izkoriščevalec raznih nagrad, da ima neki dolg itd. Medtem ko mora vsak vse kar na rudniških prostorih razglasiti, pustiti po g. direktorju potrditi, tega g. Kališniku ni bilo potrebno. Slučaj je namreč nanesel, da so v tukajšnje zadrugo, kot delavski zastopniki zadnja leta bili izvoljeni sodruzi: Polanc, Koželj, Judec, Šprajc, Rednak Jože II., Zupanc, Košak, ki so vsi člani Zveze rudarjev. Po mnenju nekaterih je to strankarstvo in stalno zbirajo podpise, da se mora ves ta aparat odstraniti. Kališnik, ki je pri gospodih dobro zapisan, ima namreč časa dovolj, kadar se praznuje, da hodi od pisarne do pisarne, od delavca do delavca in vodi agitacijo proti s. Polancu, medtem ko drugim delavcem ni dovoljeno, zapustiti delovnega kraja in tudi ne smejo vstopiti v delovne prostore med službenim časom. Ni še poteklo leto dni od tega, ko se je Kališnik pritoževal, da je prišel ponoči g. inž. Trobej, strojni upravnik, k njemu in mu zapovedal, da mora kot zaupnik odstopiti, ker ne mara, da bi v njegovem obratu kdo uganjal politiko. Baš Polanc je bil tisti, ki je prvi posredoval, da je tako postopanje po zakonu nedopustno in da se zaupnikom ne sme kratiiti njegovih zakonitih pravic. Poznejši dogodki so pokazali, da bi bil g. Kališnik storil prav, ko bi kot zaupnik odstopil, ker ne more zastopati delavskih interesov, ker se razlikuje od ostalih v tem, da je tudi takrat v službi, kadar drugi rudarji praznujejo. Mnenja smo, da ima g. Kališnik, ki je stalno na rudniku in mu morajo biti vse stvari znane, obširno polje, da ga obdeluje in da dela na tem, da se uvede zakonitost povsod, ne pa da nastopa proti s. Polancu, ki ima ca. 100 odst. nižjo plačo kakor on. Delavcem, ki jim količkaj finančna sredstva dopuščajo, pa priporočamo, da si vsi naročijo Delavsko Politiko, ker je to edini list, ki je lansko leto zastopal interese velenjskih delavcev, ko noben drug list ni hotel o teh stvareh pisati.

Prevalje

Sestaneek delavstva tukajšnje papirnice, ki je včlanjeno v SDSZJ, se je vršilo 7. junija t. l. Sestanku je predsedoval s. Standerker, govoril pa je s. Eržen iz Maribora, ki je z lepimi primeri orisal pomen strokovne

Delavski pravni svetovalec

Črna pri Prevaljah: Nekega delavca je Bratovska skladišnica terjala na plačilo večjega zneska in ker ni mogel plačati, so mu zarubili kravo. Nato ste se Vi napram Bratovski skladišnici zavezali, da ji boste njegov dolg plačevali v mesečnih obrokih, z delavcem pa ste se pogodili, da bo krava Vaša, ako bi Vam zanj plačanih zneskov drugače ne vrnili. Sedaj ste pa naenkrat zvedeli, da je to kravo, ki je ostala v hlevu dotičnega delavca, zarubil nek trgovec in jo tudi odpeljal. Ali imate pravico zahtevati kravo zase? — Ako sta se z delavcem, k čigar dolgu ste pristopili kot plačnik, pogodila tako, da postane krava Vaša last in Vam je dotičnik kravo izročil z izjavo, iz katere se da z gotovostjo sklepati, da ste za naprej Vi lastnik krave, dočim jo on le začasno še obdrži v svojem hlevu, poseduje pa jo za naprej v Vašem imenu, ste kot lastnik z izročilveno tožbo, katero vložite zoper trgovca, ki je kravo zarubil, upravičeni zahtevati, da se ugotovi, da je krava Vaša last, ter da se tozadevna izvršba ustavi. Preden vložite tožbo, morate trgovca s priporočenim pismom, v katerem navedete vse priče in druge dokaze, s katerimi boste mogli dokazati Vašo lastnino na kravi, opomniti, da naj izvršbo ustavi, ter mu za ustavitve staviti primeren rok. Tožbo lahko z ubožnim sprječevalom vložite sami pri sodišču na zapisnik.

Družbo »Jugoles« je najprej zastopal bivši predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani g. dr. Papež. Predno so pravde končale, je ta umrl in zastopstvo je prevzel bivši sodnik apelacijskega sodišča, sedaj odvetnik v Ljubljani dr. Štuehec. Delavce pa zastopa na prošnjo cenarale organizacije lesnih delavcev »Zveze lesnih delavcev Jugoslavije« odvetnik dr. Reisman.

Pretekli teden je bila razpisana glavna razprava v tožbah 30. bivših delavcev »Jugolesa«, ki zahtevajo za nadurno delo plačilo v zneskih okrog 360.000 Din. Vsled ogromnega števila prič je trajala razprava polne 3 dneve in še ni bila končana. Sodišnik je razpravo moral preložiti, da bo zaslišal še nove priče v Kamniku, Kočevju in Črnomlju. — Šele nato bo izdana v glavni stvari sodba v prvi instanci, čeprav so bile tožbe vložene deloma že oktobra leta 1934. Ker bodo šle pravde najbrž zopet v tretjo instanco, kar bo trajalo vsaj še 1 leto, bodo ti procesi rešeni končno veljavno v najboljšem slučaju šele po 3 letih vložitve.

Zastopniki trdke pa so začeli namigovali, da bo tvrda prej »likvidirala«. Predmetna borba delavcev za uveljavljanje zakonitih pravic po socialni zakonodaji zopet kaže drastično, da je treba postopek v službenih zadevah zakonito pospešiti, ker ima le tedaj socialna zakonodaja praktičen pomen za one, katerim je namenjena v zaščito.

organizacije in obrazložil nekatere važnejše določbe v socialni zakonodaji. Zborovanja se je udeležilo tudi nekaj delavcev od lesne industrije »Korotan« in nekaj rudarjev iz Leš tako, da je bil prav lep obisk. Kadar bomo zopet priredili kakšno zborovanje pa opozarjamo vse sodruge in delavce, da se ga udeležijo že v večjem številu in točno. Ob koncu zborovanja se je prijavilo pet novih naročnikov na naše liste. — Družnost!

Sevnica

Lepo uspela prireditve senovskih sodrugov. Zadnje nedeljo je priredila delavska godba iz Senovega izlet v Sevnico. Godba je popoldne napravila na trgu promenadni koncert in je žela mnogo priznanja s strani številnih poslušalcev. Promenadni koncert je bil namenjen v prvi vrsti delavstvu v Sevnici, da vidi kaj vse zmore zavedno in pošteno delavstvo tudi na kulturnem polju, ker smisel organizirane delavske borbe ni samo v doseganju materialnih koristi, temveč tudi v širjenju izobrazbe med delavstvom. Le izobraženo delavstvo bo kos izvojevati si človeka dostojno življenje. Vam sodruzi v Senovem pa kličemo: Le naprej po začrtani poti! Danes se lahko kosate z vsako meščansko godbo. Želimo, da bi nas kmalu zopet posetili. — Družnost!

All si že dobil novega naročnika za »Delavsko Politiko«, smatraj to za svojo dolžnost!

JNS sklicuje kongres. Akcijski odbor JNS (dr. Kramer—Pucelj) je sklenil na seji v Beogradu, da skliče svoji kongres dne 30. junija in 1. julija.

Kako se je ženni tat uiel. Bošata Rumunka je bila v dunaiskem Pratru. Za zabavo je streljala v strelišču. Če strelec zadene s strelom, se avtomatično odpre fotoafrafska kamera in napravi njegova slika. Rumunka je zadela in dobila sliko. Na sliki pa je bil tudi član tatinske tolpe, ko je Rumunka izmaknil draščeno brožo. Policia je zaradi tega lahko ugotovila krivca, ko je Rumunka pokazala sliko policiji.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.